

MEGVALÓSÍTHATÓSÁGI TANULMÁNY A BIZTOS KEZDET HÁZAK HATÁSAINAK VIZSGÁLATÁRA ÖSSZEKAPCSOLT ADMINISZTRATÍV ADATBÁZISOK ALAPJÁN

CSILLAG MÁRTON, LACZKOVICH ANNA ÉS SCHARLE ÁGOTA

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A Biztos Kezdet házak – amelyek feladata, hogy súlyosan hátrányos helyzetű szülők gyermekeinek kognitív és szociális készség-fejlesztését támogassa 1-3 éves koruk között - hatásáról ezidáig nem készült egyéni adatokon alapuló, nagymintás és megbízható kvantitatív értékelési eszközöket alkalmazó tanulmány. Ebben a megvalósíthatósági tanulmányban azt jártuk körül, hogyan készíthető hatásvizsgálat, amely (a) jelenleg elérhető, vagy a közeljövőben elérhető, (b) olyan adatokra épít amelyek felvétele nem igényel külön munkát, vagyis a gyermekellátásban rendszeresen, „hivatalból” rögzítésre kerülnek, és (c) teljes körűek.

A tanulmányban bemutattuk, hogy az értékelés megtervezése során öt kiemelkedő jelentőségű problémát kell megoldani.

Először is: olyan adatot kell találni, amely a gyermekek fejlődését megfelelően tudja mérni abban a korban, amikor a BK házak szolgáltatásaiban részesülnek, azaz 1-6 éves kor között. Jelenleg az egyetlen olyan információ-forrás, amely teljeskörű és országosan egységes módszereken alapul, a gyermekekről készült védőnői jelentések. Ennek ugyanakkor hátránya, hogy a gyermekek fejlődésének más aspektusai koncentrálnak, a kognitív és kommunikációs képességek, ill. a szocializáció ezekben kevésbé hangsúlyos. Tanulmányunkban így abból indultunk ki, hogy az Egységes Védőnői Informatikai Rendszer-ből kinyerhető adatoknak óhatatlanul is központi elemét kell képeznie az értékelésnek, amennyiben annak célja múltban a BK szolgáltatásaiban részesült gyermekek fejlődésének vizsgálata. Azonban egy előre tekintő (a 2022-ban vagy később születendő gyermekekről szóló) kutatásban célszerű más, a közelmúltban a Gyermekekút projekt által kidolgozott mérőeszközök adatainak felhasználását megfontolni.

Másodszor: döntést kell arról hozni, hogy a kutatás mit tekint a BK „kezelésnek”, és ezzel összhangban mely gyermekeket tekinti a kutatás a BK házak szolgáltatásaiban részesültnek („kezelt” -nek). Továbbá azt is meg kell vizsgálni, mennyire lehet a BK házak által nyújtott szolgáltatásokat egységesnek tekinteni, és hány fajta „kezelés típust” kell megkülönböztetni, különös tekintettel arra, hogy bizonyos településeken a BK házakat kiegészítő szolgáltatások (például a FETE program) is működnek.

Harmadszor: biztosítani szükséges azt, hogy a fent említett „kezelt” gyermekekről a BK házak teljeskörű adatot gyűjtsenek, de nem csupán arról, hogy kik milyen rendszerességgel vesznek részt a BK házak foglalkozásain. A vizsgálat szempontjából kulcs, hogy BK házak begyűjtsenek a gyermekek szüleitől beleegyező nyilatkozatot az adatkapcsolásokhoz, és ezt követően rendelkezésre bocsájtsák a gyermekek legfontosabb személyi adatait, és TAJ számát. Ezenfelül fontos lehet még annak dokumentálása, a „kezelt” gyermekek mely óvodákba (telephelyekre) kerülnek, amit szintén a BK házak dolgozóinak célszerű begyűjteniük.

Negyedszer: kulcskérdés a megfelelő „kontroll csoport” választása – olyan gyermekek, akik hasonló családi háttérrel rendelkeznek és hasonló településeken élnek, mint a BK házak szolgáltatásaiban részesülő gyermekek, azonban számukra nem elérhető egy BK ház. Az általunk javasolt módszer lényege a statisztikai párosítás, azaz a megfelelő kontroll gyermekek kiválasztása egy-egy BK házba járó gyermekhez. A párosítási eljárás két lépcsőből áll. (a) Igen fontos, hogy a kontroll gyermekek más, de hasonló településen éljenek (ahol nincs BK ház), amit több nyilvánosan elérhető (a KSH által gyűjtött) adat alapján lehet biztosítani. Ugyanakkor meg kell fontolni, hogy, mivel a nagyobb településeken a lakóhelyi és az oktatási szegregáció is jelentős lehet, az óvodák jellemzőit, ahova a BK házas gyermekek kerülnek, is figyelembe vegyük, azaz hasonló óvodai telephelyeket próbáljunk párosítani. (b) A második lépésben hasonló gyermekeket javasolunk találni, családi háttér és születéskori vagy 0.5 éves jellemzők alapján, ezen információk nagyrészt rendelkezésre állnak a védőnői adatokban.

Ötödször: az adatok kapcsolásának előfeltétele, hogy mindkét kapcsolandó adatbázisban meglegyenek ugyanazok a személyes azonosítók. A kapcsolás úgy történik, hogy az egyéni adatok anonim formában kerülnek a Nemzeti Adatvagyron Ügynökség-hez, és a hivatal egy a visszafejthetőséget kizáró azonosítóval kapcsolja össze a több adatkérőtől kapott adatokat. A mi esetünkben két azonosító kap kulcs szerepet: a TAJ szám és az OM azonosító; így az szükséges, hogy a NAVÜ meghatározzon két algoritmust (a) a TAJ illetve (b) az OM azonosítóból képzett anonim kapcsolati kód előállítására. Az adatokat az Országos Tisztiorvosi Hivatal (vagy jogutódja) – védőnői adatok; és az Oktatási hivatal – kompetenciamérés közreműködésével hozza létre a NAVÜ.

